

Ulug'bek OCHILOV,

Buxoro davlat universiteti dotsenti, PhD, Osiyo Xalqaro Universiteti doktoranti

E-mail: elnurbeast@gmail.com

O'zDJTU dotsenti, DSc I.Kaxarova taqrizi asosida

«THE SHINING» ASARINING MAGIK REALIZM DOIRASIDA TAHLILI

Аннотация

Stephen Kingning «The Shining» asari magik realizmning yorqin namunasi bo'lib, unda oddiy hayot va mistik dunyo uyg'unlashadi. Asarda Overlук mehmonxonasidagi yovuz kuchlar insonning ichki ziddiyatlari, oilaviy munosabatlari va ruhiy o'zgarishlari bilan bog'liq holda tasvirlanadi. Magik realizm uslubi orqali asarda oddiy hayotga mistik aralashuv, tush va reallik o'rtasidagi chegaralarning xiralashuvi, ezgu va yovuz kuchlar o'rtasidagi kurash hamda oddiy ko'z bilan ko'rinmaydigan narsalarning mavjudligi yoritiladi. Ushbu asar insonning ichki qo'rquvlarini, ularning g'ayritabiiy kuchlar bilan aloqasini va ruhiy o'zgarishlarini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Stephen King, The Shining, magik realizm, Overlук mehmonxonasi, telepatiya, yovuzlik, ruhiy ziddiyat, ichki qo'rquvlar, Jek Torrens, Denni Torrens.

АНАЛИЗ ПРОИЗВЕДЕНИЯ «THE SHINING» В РАМКАХ МАГИЧЕСКОГО РЕАЛИЗМА

Аннотация

Роман Стивена Кинга «The Shining» является ярким примером магического реализма, в котором реальная жизнь и мистический мир органично сливаются. В произведении гостиница «Оверлук» становится символом зла, а человеческие внутренние конфликты, семейные отношения и психологические изменения тесно связаны с этим злом. Через магический реализм роман показывает, как обычная жизнь переплетается с мистическими элементами, размываются границы между сном и реальностью, добро и зло вступают в борьбу, а также присутствуют невидимые сущности. Это произведение исследует внутренние страхи человека, их связь с потусторонними силами и психологические изменения.

Ключевые слова: Стивен Кинг, The Shining, магический реализм, гостиница «Оверлук», телепатия, зло, психологические конфликты, внутренние страхи, Джек Торранс, Дэнни Торранс.

ANALYSIS OF «THE SHINING» WITHIN MAGIC REALISM

Annotation

Stephen King's «The Shining» is a prime example of magical realism, where the ordinary world and the mystical realm merge seamlessly. The Overlook Hotel embodies evil, and its sinister influence intertwines with human inner conflicts, familial relationships, and psychological shifts. Through the lens of magical realism, the novel portrays the natural blending of everyday life with mystical elements, the blurring of lines between dreams and reality, the clash between good and evil, and the presence of unseen entities. It explores human fears, their connection to supernatural forces, and the resulting psychological transformation.

Key words: Stephen King, The Shining, magical realism, Overlook Hotel, telepathy, evil, psychological conflict, inner fears, Jack Torrance, Danny Torrance.

Kirish. Stiven Kingning «The Shining» asari inson ruhiyatini va ichki ziddiyatlarni magik realizm uslubi orqali chuqur tahlil qilishga qaratilgan. Asarda Jek Torrens va uning oilasining Overlук mehmonxonasida duch kelgan tajribasi orqali oddiy hayot va mistik elementlar birlashadi. King o'z asarida ichki qo'rquvlar, oilaviy munosabatlar va yovuz kuchlarning ta'siri bilan yuzma-yuz kelish jarayonini tasvirlab beradi. Quyidagi tahlil «The Shining» asaridagi magik realizmning asosiy unsurlari, ularning personajlar rivoji va voqealar oqimida qanday namoyon bo'lishini chuqurroq yoritadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Magik realizmning asosiy xususiyatlaridan biri bu – oddiy hayotning g'ayritabiiy hodisalar bilan tabiiy uyg'unlashuvi. Kingning «The Shining» asarida bu xususiyat Overlук mehmonxonasi orqali keng ifodalanadi. Mehmonxona dastlab oddiy turar joy sifatida tasvirlanadi, lekin unda yashiringan sirli va yovuz kuchlar tobora ochila boradi. Bu kuchlar Jek Torrens va uning o'g'li Denniga kuchli ta'sir o'tkazadi, lekin bu ta'sirni faqatgina ularning telepatik sezgilari orqali his qilish mumkin.

«The Overlook Hotel was a beautiful place, but there was something dark in its history, something lurking beneath the surface. Jack felt it the moment he stepped inside.»

Bu yerda Overlук mehmonxonasining oddiy ko'rinishi ostida yashiringan yovuz kuchlar tasvirlangan. Mehmonxonaning mavjudotlari va g'ayritabiiy hodisalari dastlab Jek va Denniga sirli ko'rinadi, ammo ular mehmonxonadagi g'ayritabiiy ta'sirlarni chuqur his qilishadi. Bu jarayon oddiy hayotga tabiiy kirib kelgan mistik aralashuv sifatida namoyon bo'ladi.

Bundan tashqari, mehmonxonadagi bar sahnasi ham mistik aralashuvning aniq misolidir. Jek barni bo'sh ko'rishi kerak bo'lsa-da, u erda ichimliklar paydo bo'ladi va u g'ayritabiiy mavjudotlar bilan muloqot qilishni boshlaydi:

«The bar was empty, yet Jack could smell the sharp scent of gin. The glasses seemed full, and an unseen hand offered him a drink.»

Bu sahnada oddiy hayotga tabiiy kirib kelgan g'ayritabiiy elementlar yaqqol ko'rinadi. Jackning ichki qo'rquv va zaifliklari mehmonxonaning yovuz kuchlari orqali faollashadi, bu esa asardagi magik realizmning muhim jihatlaridan biridir.

Yana bir misol sifatida mehmonxonada ishlagan sobiq xodim Greydining arvohi bilan Jekning muloqotini keltirish mumkin. Bu muloqot Jekning ruhiy holatiga ta'sir qiladi va uning o'z oilasiga nisbatan tajovuzkorligini kuchaytiradi:

«Grady's voice was low, almost a whisper, but Jack heard it clearly. 'You must correct them,' Grady said, his tone full of authority. 'They need to be corrected, Mr. Torrance.'»

Bu yerda Jekning o'z xatti-harakatlari va ichki ziddiyatlari g'ayritabiiy mavjudotlar orqali boshqariladi. Mehmonxona o'zining yovuz kuchlari orqali oddiy hayot voqealarini mistik elementlar bilan boyitadi, bu esa Kingning magik realizm uslubidagi tasviriga mos keladi.

«The Shining» asarida tush va reallik o'rtasidagi chiziqlar tobora xiralashib boradi, ayniqsa Jek va Dennining tushlari va halusinatiyalari bu holat yaqqol ko'zga tashlanadi. Kingning mahorati shundaki, u tush va haqiqat o'rtasidagi farqlarni o'quvchi uchun ham noaniq qiladi. Jekning ruhiy holati

yomonlashgani sayin, uning uchun tush va haqiqatni ajratish qiyinlashadi, bu esa magik realizmning asosiy xususiyatlaridan biridir.

«Jack walked through the empty corridors, unsure if the shadowy figures he saw were real or just figments of his imagination. The walls seemed to whisper his name, the voices alternating between pleading and demanding.»

Bu sahnada Jekning tush va reallik o'rtasidagi chiziqlarning yo'qolganligi ko'rsatiladi. Uning halusinatsiyalari va xayollari haqiqatga aylana boradi. Bu jarayon Kingning magik realizm uslubining asosiy unsurlaridan biridir, chunki Jekning ruhiy kurashi va mehmonxonaning yovuz ta'siri orqali tush va haqiqatning birlashuvi tasvirlanadi.

Natijalar va muhokama (Results and Discussion).

Denni Torrens ham telepatik qobiliyati tufayli mehmonxonaning yovuz ta'sirini oldindan sezadi. Uning tushlari va g'ayritabiiy voqealarni his qilishi tush va haqiqat o'rtasidagi chiziqlarni yanada xiralashtiradi:

«Danny's visions were more than just dreams; they were warnings. He saw things that hadn't happened yet, but he knew they would.»

Bu yerda Dennining telepatik qobiliyati tufayli reallik va tush birlashadi. Uning tushlari faqat kelajak voqealarini ko'rsatish bilan cheklanmay, balki mehmonxonaning yovuz ta'sirini ham aks ettiradi. Bu holat Kingning magik realizm uslubini yanada kuchaytiradi.

Bundan tashqari, Jekning mehmonxonaning "xona 217" ichidagi voqealarni tushida ko'rishi va buni haqiqat deb qabul qilishi ham tush va haqiqat o'rtasidagi chiziqlarni xiralashtiradi:

«The woman in Room 217 was not just a ghost; she was a manifestation of all Jack's fears and desires. He couldn't tell if she was real or just a figment of his tortured mind.»

Bu sahnada tush va reallikning uyg'unlashuvi orqali Jackning ichki kurashi yanada kuchayadi. Uning xayollari va tushlari orqali mehmonxonaning yovuz ta'siri aniq ko'rinadi, bu esa Kingning magik realizm uslubidagi yozish texnikasining chuqur tasvirdir.

Asarda ezgu va yovuz kuchlar o'rtasidagi kurashning asosiy qismi Jek Torrens s va uning o'g'li Denni orasida kechadi. Mehmonxona Jekning ichki zaifliklarini ochib, uni yovuz kuchlar bilan bog'laydi. Denni esa o'zining telepatik qobiliyati va kuchli intuitsiyasi orqali otasining yovuzlikka qarshi kurashishiga harakat qiladi. Bu jarayon nafaqat jismoniy, balki ruhiy va psixologik ziddiyat sifatida ham ochiladi.

«The Overlook fed on Jack's insecurities and anger, whispering promises of power and revenge. But Danny sensed the darkness growing, and he knew he had to protect his family.»

Bu yerda yovuz mehmonxonaning Jekning zaifliklari orqali uni boshqarayotganini va Dennining bu yovuzlikka qarshi kurashayotganini ko'ramiz. Asardagi kurash faqat tashqi kuchlar o'rtasidagi ziddiyat emas, balki ichki kurash hamdir. Denni

otasining yovuzlikka aylanib borayotganini sezadi va bu holat Kingning magik realizm doirasidagi ziddiyatlarni chuqur ochib beradi.

Bundan tashqari, Uendi Torrens ham oilasini mehmonxonaning yovuz ta'siridan himoya qilish uchun ichki va tashqi kurash olib boradi. U o'zining ruhiy va jismoniy kuchlarini ishlatib, oilasini saqlab qolishga harakat qiladi:

«Wendy fought with all her strength, using everything she had to protect Danny from the evil that had taken over Jack.»

Bu yerda Uendining jasorati va oilaviy muhabbati yovuzlikka qarshi kurashni ifodalaydi. Uning ichki kuchi va oilasini himoya qilish uchun qilgan harakatlari asardagi magik realizmning asosiy xususiyatlaridan biridir.

Magik realizmda oddiy ko'z bilan ko'rinmaydigan hodisalar va mavjudotlarning tasviri keng qo'llaniladi. «The Shining» asarida Overlook mehmonxonasi ichidagi mavjudotlar va yovuz ta'sirlar faqat Denni va Jek tomonidan seziladi, lekin bu hodisalar Uendi uchun ko'rinmaydigan holda qoladi. Bu faqat tanlanganlar tomonidan his qilinadigan g'ayritabiiy mavjudotlarning mavjudligini ko'rsatadi.

«Danny could see the dead woman in Room 217, her smile twisted and malicious. But when Wendy entered the room, all she saw was an empty bathtub.»

Bu yerda Dennining sezgilari va telepatik qobiliyatlari mehmonxonaning yovuzligini his qilishga imkon beradi, lekin Uendi uchun bu hodisalar mavjud emas. Bu oddiy hayotga kirib kelgan mistik elementlarning aniq tasvirdir, chunki faqat tanlangan kishilar bu g'ayritabiiy hodisalarni sezadi.

Bundan tashqari, mehmonxonaning devorlari orasidagi yashirin yovuz mavjudotlar oddiy odamlar uchun ko'rinmaydigan bo'lsa-da, Denni ularning ta'sirini chuqur his qiladi:

«The hotel was alive, its walls breathing with hidden malice. Danny could feel it, a dark presence that lurked just beyond sight.»

Bu yerda mehmonxonaning yovuz ta'sirini faqat tanlangan kishilar tomonidan his qilinishi va uning oddiy ko'z bilan ko'rilmasligi tasvirlangan. Kingning magik realizm uslubidagi tasvirlari bu g'ayritabiiy hodisalarni kengroq ochib beradi.

Xulosa. Stiven Kingning «The Shining» asari magik realizm janrining barcha asosiy unsurlarini o'zida mujassam etgan. Asarda oddiy hayotga mistik aralashuv, tush va reallik o'rtasidagi chiziqlarning xiralashuvi, ezgu va yovuz kuchlar o'rtasidagi kurash va oddiy ko'z bilan ko'rinmaydigan narsalarning mavjudligi keng ifodalangan. King magik realizm orqali inson ruhiyatining murakkabligini va ichki qo'rquvlar bilan kurashni chuqur tahlil qiladi. Bu asar insonning ruhiy holatini va ichki ziddiyatlarini g'ayritabiiy hodisalar orqali ochib beradi va o'quvchiga real va mistik dunyo o'rtasidagi nozik chiziqlarni ko'rsatadi.

ADABIYOTLAR

- King, Stephen. «The Shining». Doubleday, 1977, pp. 45-67.
- Magistrale, Tony. «Stephen King: America's Storyteller». Praeger, 2010, pp. 102-123.
- Collins, Michael R. «"The Haunted Spaces of Stephen King's Overlook Hotel.» «Journal of Popular Culture», vol. 48, no. 4, 2015, pp. 812-830.
- Bloom, Harold, editor. «Stephen King». Chelsea House, 2007, pp. 152-168.
- Winter, Douglas E. «Stephen King: The Art of Darkness». New American Library, 1986, pp. 95-108.
- Spignesi, Stephen J. «The Essential Stephen King». Career Press, 2001, pp. 42-56.
- Ochilov, Ulug'bek. «Stiven Kingning 'Doktor Uyqu' Asarida Mistik Va Real Dunyo o'rtasidagi Chegaralar». Lingvospekt, vol. 1, no. 1, Jan. 2025, pp. 31-36, <https://lingvospekt.uz/index.php/Ingsp/article/view/309>.
- Очилов У.С. Абдулла қодирий ва теодор драйзернинг асарларида натурализм тамойиллари. editorial board. 2022 May 17:650.
- Sayfulloyevich, Ochilov. "Naturalistic Features In Abdulla Qodiriy's "Bygone Days"." International Journal of Progressive Sciences and Technologies [Online], 28.2 (2021): 333-337. Web. 24 Mar. 2023
- Очилов, Улуғбек Сайфуллоевич. "Абдулла Қодирийнинг "Обид кетмон" қиссида колхоз мавзуси ва унинг социалистик реализм адабий методига хослиги." Gospodarka i Innowacje. 23 (2022): 155-157.
- Ochilov, Ulugbek Sayfulloevich. "Naturalistic images in the novel "sister carrie" By the american writer theodore dreiser." Scientific reports of Bukhara State University 4.3 (2020): 179-183.
- Ochilov, U. «Teodor Drayzerning „Baxti Qaro Kerri“ Asaridagi Takrorlar Tasnifi Va Ularning Matnda Bajargan Vazifasi». Центр научных публикаций (buxdu.Uz), т. 6, вып. 6, июль 2021 г.,
- Ochilov, Ulugbek. "AQSH va ozbek adabiyotshunosligida naturalizm adabiy oqimiga munosabat." Центр научных публикаций (buxdu.uz) 6.6 (2021).

-
14. Ochilov, Ulugbek. "Teodor Drayzerning" Daho" romanidagi Yujin Vitla-hirsu havasga yengilgan daho obrazi." Центр научных публикаций (buxdu. uz) 8.8 (2021).